

развитието на мисленето и речта, за по-точното разбиране на значението на думите.

За да се употребяват правилно думите, не е достатъчно само да се научат. Новоусвоените думи трябва да се включват в системата, да влязат в определени отношения със запомнените по-рано.

Деца не могат да овладеят изведнъж йерархичните отношения, съществуващи между групите думи в езика. Обикновено запомнят думи и започват да си служат с тях, без да са разбрали значението им. Постепенно в хода на обучението значението на думите се уточнява и развива.

Важен момент, който характеризира усвояването на речниковия състав на втория език от билингвалните ученици, е своеобразното отношение между *активния* и *пасивния* им речник. Голяма част от всички думи, известни на учениците билингви, влиза в техния пасивен речник и само относително малка част се използва активно.

Различието между пасивния и активния речник може да бъде отнесено към всички части на речта. Особено ярко се проявява при употребата на прилагателните имена. Когато трябва да подберат самостоятелно определения към добре познати съществителни (*къща*), учениците използват малко на брой, едни и същи употребявани прилагателни. Те казват началните букви или първата сричка от дума, помагат на учениците да си припомнят дадено прилагателно.

И накрая чрез серия въпроси от учениците може да се получи правилно възпроизвеждане на нужната дума.

Следователно билингвалните ученици запазват в паметта си значително количество думи, които означават качества и свойства на предметите, разбират тяхното значение, но не ги употребяват по собствена инициатива. Това са думите от пасивния им речник.

Наблюденията показват, че в състава на пасивния речник на учениците влизат лексеми, съотносими към всички части на речта. Сред тях голямо място заемат прилагателните, които означават свойства на предметите. Вместо да кажат *оранжев* портокал, казват *червен*; вместо *ловък*, *бърз* казват *силен*.

В пасивния речник влизат думи, които означават абстрактни понятия, а също и отношения между явленията и предметите – съюзите *защото*, *тъй като*, *ако*, *за да* и др. Деца билингви ги разбират, но много рядко ги използват в самостоятелна реч.